

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Кзз 1833/2024
30.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Светланае Томић Јокић, председника већа, Бојане Пауновић, Дијане Јанковић, Гордане Којић и Слободана Велисављевића, чланова већа, са саветником Машом Денић, записничарем, у кривичном предмету окривљеног АА, због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Анђелке Радосављевић Милинковић, поднетом против правноснажних пресуда Основног суда у Краљеву К 124/18 од 04.06.2024. године и Вишег суда у Краљеву Кж1 74/24 од 17.10.2024. године, у седници већа одржаној 30.01.2025. године, једногласно је донео:

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, адвоката Анђелке Радосављевић Милинковић, поднет против правноснажних пресуда Основног суда у Краљеву К 124/18 од 04.06.2024. године и Вишег суда у Краљеву Кж1 74/24 од 17.10.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Краљеву К 124/18 од 04.06.2024. године окривљени АА оглашен је кривим због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. КЗ, за које му је изречена условна осуда, тако што му је утврђена казна затвора у трајању од шест месеци, која казна се неће извршити под условом да окривљени у року од једне године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело.

Истом пресудом окривљени је обавезан да плати суду на име паушала износ од 5.000,00 динара и трошкове кривичног поступка у износу од 123.548,86 динара, а у корист ОЈТ у Краљеву износ од 33.591,77 динара, све у року од 15 дана од правноснажности пресуде.

Пресудом Вишег суда у Краљеву Кж1 74/24 од 17.10.2024. године одбијена је као неоснована жалба браниоца окривљеног АА, а првостепена пресуда је потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда захтев за заштиту законитости је поднела бранилац окривљеног АА, адвокат Анђелка Радосављевић Милинковић, због повреде закона из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП и члана 439. тачка 1) ЗКП, са предлогом да Врховни суд усвоји поднети захтев, укине побијане пресуде и предмет врати првостепеном суду на поновно одлучивање или укине другостепену одлуку и предмет врати другостепеном суду на поновно одлучивање или преиначи побијане одлуке тако што ће окривљеног ослободити од оптужбе или одбити оптужбу против окривљеног.

Врховни суд је доставио примерак захтева за заштиту законитости Врховном јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, па је у седници већа коју је одржао у смислу члана 490. ЗКП, без обавештења Врховног јавног тужиоца и браниоца окривљеног, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), размотрио списе предмета и правноснажне пресуде против којих је захтев за заштиту законитости поднет, те је, након оцене навода изнетих у захтеву, нашао:

Захтев за заштиту законитости браниоца окривљеног АА је неоснован.

Указујући на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљеног АА у поднетом захтеву истиче да је суд осуђујући окривљеног за кривично дело тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. КЗ на штету окривљеног повредио начело *ne bis in idem* (не поново о истој ствари). Ово стога што је окривљени у прекршајном поступку Пр 5843/16, који је вођен и окончан пре кривичног поступка, кажњен за исти животни догађај за који је оглашен кривим у кривичном поступку, с обзиром да се чињенични опис прекршаја односи на истог окривљеног, на исти догађај који се десио у исто време, на истом месту и са истоветном радњом окривљеног, која је предузета истим средством радње извршења, према истом оштећеном. Поред тога, окривљеном је изречена прекршајна казна издавањем прекршајног налога од 18.08.2016. године за исти животни догађај. Имајући у виду да се ради о просторном, временском и садржајном јединству дела у питању је пресуђена ствар.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног се, по оцени Врховног суда, не могу прихватити као основани, из следећих разлога:

У конкретном случају се не ради о правноснажно пресуђеној ствари, па стога вођење кривичног поступка против окривљеног АА због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. КЗ, а након окончања прекршајног поступка против окривљеног, по налажењу овога суда, не представља повреду начела *ne bis in idem*.

Одредбом члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП је прописано да битна повреда одредаба кривичног поступка постоји ако је наступила застарелост кривичног гоњења или је гоњење искључено услед амнестије или помиловања или је ствар већ правноснажно пресуђена или постоје друге околности које трајно искључују кривично гоњење.

Устав Републике Србије у члану 34. став 4. гарантује правну сигурност у казненом праву одредбом да нико не може бити гоњен ни кажњен за кривично дело за које је правноснажном пресудом ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или поступак правноснажно обустављен, а којим забранама подлеже и вођење поступка за неко друго кажњиво дело. Наведени принцип садржан је и у одредби члана 4. став 1. ЗКП којом је прописано да нико не може бити гоњен за кривично дело за које је одлуком суда правноснажно ослобођен или осуђен или за које је оптужба правноснажно одбијена или је поступак правноснажно обустављен.

Одредбом члана 4. став 1. Протокола број 7 уз Европску конвенцију о заштити људских права и основних слобода прописано је да се никоме не сме поново судити, нити се може поново казнити у кривичном поступку у надлежности исте државе за дело због кога је већ био правноснажно ослобођен или осуђен у складу са законом и кривичним поступком те државе.

Из наведених одредби јасно произлази да је забрањено кривично гоњење или суђење за кажњиво дело, уколико оно произилази из истих чињеница или чињеница које су у битном исте, а које су предмет дела које је већ правноснажно пресуђено.

Уважавајући судску праксу Европског суда за људска права, Уставни суд Републике Србије је поставио критеријуме на основу којих се врши оцена да ли вођење поступка против окривљеног због дела које произилази из истог животног догађаја представља повреду начела *ne bis in idem*, а ти критеријуми су: 1. да ли су оба поступка која су вођена против окривљеног вођена за дело које по својој природи представља кажњиво дело, односно да ли је запређена санкција у прекршајном поступку по својој природи казненоправна; 2. да ли су дела због којих се окривљени казнено гони иста (*idem*) и 3. да ли је постојала двострукост поступка (*bis*).

Међутим, у новијој пракси Европски суд за људска права је у предмету А. и Б. против Норвешке, бр. 24130/11 и 29758/11, од 15.09.2016. године детаљно размотрио питање примене начела *ne bis in idem*, спроводећи тзв. тест довољно уске повезаности у садржинском и временском смислу и прихваћена је могућност да је изрицање различитих санкција од стране различитих органа које се односе на исто понашање у одређеној мери допуштено на основу члана 4. Протокола 7 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, без обзира на постојање одлуке која има својство *res iudicata*, те да се комбинација санкција у тим предметима треба сматрати као целина. Стога, закључак је да члан 4. Протокола 7 Европске конвенције не искључује вођење два поступка, чак и до њиховог завршетка, ако су испуњени одређени услови.

С обзиром на наведено, приликом оцене да ли је у конкретном случају дошло до повреде начела *ne bis in idem* неопходно је одговорити на следећа питања:

- 1) да ли су оба поступка која су вођена против неког лица вођена за дело које по својој природи представља кажњиво дело, односно да ли је прва казна по својој природи казнено – правна;
- 2) да ли су дела због којих се неко лице казнено гони иста (*idem*);

3) да ли се постојала двострукост поступка (bis);

4) да ли су два поступка довољно тесно повезана у садржинском и временском погледу, а у оквиру којег је потребно утврдити следеће критеријуме:

- да ли су различитим поступцима оствариле усклађене сврхе које се међусобно надопуњују и чине један јединствени поступак, те се тим поступцима обухватају различити аспекти противправног понашања,
- да ли је дуалитет тих поступака предвидљива последица, како у праву тако и у пракси, истог оспораваног понашања (idem);
- да ли су ти поступци вођени на начин како би се што више избегло дуплирање у прикупљању и оцени доказа, сарадњом између различитих надлежних тела како би се чињенице утврђене у једном поступку користиле у другом поступку, те
- да ли је казна изречена у поступку који је први правноснажно окончан узета у обзир у поступку који је касније правноснажно окончан и то на начин да укупан износ свих санкција буде сразмеран извршеном делу.

Тражећи одговор на прво питање, односно да ли су оба поступка која су вођена против окривљеног вођена за дело које по својој природи представља кажњиво дело, Врховни суд, полазећи од мерила „Енгел“, налази да је прекршајни поступак вођен за дело које је по својој природи и тежини и сврси запређене сакције представља кажњиво дело.

Питање утврђивања идентитета дела је кључно питање, с обзиром на то да се једним друштвено неприхватљивим понашањем могу истовремено угрозити различита заштићена добра, те остварити обележја два или више кажњивих дела, која могу бити у надлежности истог или различитих органа гоњења исте државе. Ово питање је нарочито важно у оним случајевима у којима би последице прешироког тумачења начела *ne bis in idem* биле штетне у заштити темељних друштвених вредности и сврси која се остварује у сваком појединачном казненом поступку.

Примењујући нове критеријуме те спроводећи тест довољно уске повезаности два поступка Врховни суд је утврдио да је кажњиво понашање окривљеног захтевало два одговора, како прекршајну санкцију због тога што је окривљени вукао приколицу која није била уписана у регистар возила – није била регистрована, што је управљао трактором у алкохолисаном стању – стању средње алкохолисаности, као и што приколица није имала светлосну сигнализацију, тако и кривичну санкцију, због тога што је као учесник у саобраћају на путевима управљао трактором, непридржавајући се саобраћајних прописа, на који начин је угрозио јавни саобраћај и довео у опасност живот и тело људи... услед чега је оштећени задобио тешку телесну повреду и лаку телесну повреду, при чему је сваки одговор тежио остварењу различите сврхе, односно заштити различитих добара, из чега произлази да је предмет прекршајног и кривичног поступка био један животни догађај у којем су се остварила обележја два различита деликта и на тај начин се морају сматрати битно истим у смислу члана 34. став 4. Устава. Прекршајна санкција је представљала реакцију на то што се окривљени није придржавао прописа везаних за исправност возила и стање возача, док је кривична санкција имала сврху кажњавања због тога што је окривљени својим понашањем, тачније тиме што је возио без сигнализације, нерегистровану приколицу, у алкохолисаном стању, угрозио друге учеснике у саобраћају и тиме довео у опасност живот и тело људи, услед чега је оштећени ББ задобио тешку телесну повреду.

Друго, вођење двоструког поступка, уз могућност изрицања различитих санкција, било је предвидиво за окривљеног, који је морао знати да је кривично гођење, као и изрицање прекршајне санкције било вероватно. Треће, Основни суд у Краљеву је изводио доказе који су били релевантни за утврђивање кривичне одговорности окривљеног.

Дакле, као прво, закључује се да су се у оба поступка оствариле усклађене сврхе које се међусобно допуњују и чине један јединствен поступак, као друго, вођење два поступка, уз могућност кумулативног изрицања различитих казни, било је предвидиво за окривљеног, који је од самог почетка морао знати да је кривично гођење за наведено кривично дело, као и изрицање затворске казне, било могуће, чак и вероватно и као треће, избегнуто је дуплирање извођења доказа у ова два поступка.

Имајући у виду све наведено, окривљени није претрпео било какву несразмерну штету или неправду због вођења два поступка и санкционисање различитим санкцијама, а између прекршајног и кривичног поступка је постојала довољно блиска повезаност, како у садржинском, тако и у временском погледу, те се може сматрати да чине део јединствене целине.

Стога су, по налажењу Врховног суда, неосновани наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљеног АА, којима се указује да је доношењем побијаних правноснажних пресуда на штету овог окривљеног учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 1. тачка 1) ЗКП.

Бранилац окривљеног, адвокат Анђелка Радосављевић Милинковић, захтев за заштиту законитости подноси и због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, наводима да је записник о саслушању осумњиченог ВВ пред ОЈТ у Краљеву Кт 1018/16 од 14.11.2016. године, као и записник о испитивању сведока ВВ на главном претресу дана 11.07.2018. године и дана 05.04.2022. године, незаконит доказ, на коме се не може заснивати одлука суда. С тим у вези бранилац наводи да се исто лице не може појавити у две различите процесне улоге и да је овакве записнике требало издвојити из списка предмета у смислу члана 84. ЗКП.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости су неосновани, а ово из следећих разлога:

Из списка предмета произлази да је дана 18.08.2016. године овлашћено службено лице ПУ Краљево, ОСП Краљево, СПИ Краљево поднело кривичну пријаву против окривљеног ВВ, због кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. КЗ, након чега је пред ОЈТ у Краљеву Кт 1018/16 од 14.11.2016. године, саслушан у својству осумњиченог ВВ.

Оптужним предлогом ОЈТ у Краљево Кт 69/18 од 05.03. 2018. године, окривљеном АА је стављено на терет извршење кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. КЗ, након чега је на главном претресу дана 11.07.2018. године и дана 05.04.2022. године, испитан у својству сведока ВВ, уз упозорење на лажно сведочење и положену заклетву у смислу члана 96. ЗКП.

При томе је сведок приликом испитивања упозорен на своју обавезу да је дужан да говори истину у својству сведока, док је у записнику само унета констатација да остаје при исказу који је дао пред ОЈТ, односно у току поступка, али је надаље садржински поновио све раније наводе, између осталог и одговарајући на питања браниоца. Према томе не ради се о различитим процесним улогама већ о начину вођења записника, због чега је његов исказ дат у својству сведока по начину прибављања законит доказ.

Имајући у виду да Законик о кривичном поступку не предвиђа никакву процесну забрану да се лице које је било у својству осумњиченог, а против кога јавни тужилац није поднео оптужни предлог налазећи да нема места вођењу кривичног поступка, у каснијем току поступка испита у својству сведока у кривичном поступку који се води у односу на другог окривљеног. Што значи да је суд у конкретном случају био овлашћен да изведе доказ испитивањем ВВ као сведока, уз упозорења која се односе на испитивање сведока у смислу члана 95. и 96. ЗКП и да овај доказ користи при доношењу побијане правноснажне пресуде. Непосредним испитивањем ВВ у својству сведока на главном претресу одржаном дана 11.07.2018. године и дана 05.04.2022. године, суд је поступио у свему законито, те је извео дозвољен доказ и то у присуству браниоца окривљеног ВВ - адвоката Душана Типсаревића, дана 11.07.2018. године, односно адвоката Анђелке Радосављевић Милинковић, дана 05.04.2022. године, што је и констатовано на записнику о главном претресу.

При овоме, како се ВВ у предметном кривичном поступку, не појављује у двострукој улози и то као окривљени и као сведок истовремено, нити је суд користио у својој пресуди његов исказ дат у својству осумњиченог, већ исказ дат у својству сведока са главног претреса, то се стога у конкретном случају не може говорити о дуалитету процесних улога одређеног процесног субјекта.

Следствено наведеном, Врховни суд налази да је првостепени суд у доказном поступку извео доказ на коме се по одредбама Законика о кривичном поступку пресуда може заснивати, те да стога није учињена ни битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, на коју бранилац окривљеног неосновано указује у поднетом захтеву за заштиту законитости.

Поред тога, бранилац окривљеног истиче и повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП наводима да се у радњама описаним у изреци пресуде не стичу сви битни елементи кривичног дела тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3. у вези става 1. КЗ, а која радња се састоји у непридржавању бланкетних прописа садржаних у ЗОБС-у на путевима, а који пропусти у вожњи су у директној и узрочној вези са настанком саобраћајне незгоде. Бранилац наводи да из чињеничног описа радњи окривљеног датог у изреци првостепене пресуде, не произлази да је окривљени критичном приликом поступао супротно одредбама члана 246 став 1. ЗОБС-а на путевима. Дакле, по наводима одбране чињенични супстрат изреке не садржи радње окривљеног које би биле супротне цитираним бланкетним одредбама.

Изнети наводи захтева за заштиту законитости су неосновани.

Одредбом члана 289. став 1. Кривичног законика је прописано да ће се казнити учесник у саобраћају на путевима који се не придржава саобраћајних прописа и тиме тако угрози јавни саобраћај да доведе у опасност живот или тело људи или имовину већег обима, па услед тога код другог наступи лака телесна повреда или проузрокује имовинску штету

која прелази износ од двеста хиљада динара, док је ставом 3. прописана блажа казна уколико је дело из став 1. учињено из нехата.

Одредбом члана 297. став 3. Кривичног законика је прописано да уколико је услед кривичног дела из члана 289. став 1. и 2. овог законика наступила тешка телесна повреда неког лица или имовинска штета великих размера учинилац ће се казнити строжом казном.

У изреци првостепене пресуде је наведено да је окривљени поступао противно одредби члана 246. став 1. Закона о безбедности саобраћаја на путевима, а која бланкетна норма се односи на техничку исправност возила, а кршење те одредбе обухвата непостојање регистарских ознака и недостатак светлосне сигнализације, у конкретном случају, што је све наведено у чињеничном опису изреке пресуде. Према томе елементи кривичног дела из члана 297. став 3. у вези члана 289. став 3 у вези става 1. КЗ, па и бланкетне диспозиције су у потпуности обухваћени изреком првостепене пресуде.

Из изнетих разлога, Врховни суд оцењује као неосноване наводе захтева браниоца окривљеног у делу у коме указује на повреду закона из члана 439. тачка 2) ЗКП.

Осталим наводима захтева за заштиту законитости, бранилац окривљеног указује на незаконит доказ у смислу члана 438. став 2. тачка 1) ЗКП, конкретно на налаз и мишљење вештака ортопеда Љубише Јовашевића и допуну вештачења у виду одговора вештака. Међутим, ову повреду образлаже наводима да је налаз дат на основу исправе која није веродостојна нити је прописно састављена – извештају о врсти и тежини повреда од 15.06.2016. године, те анализира шта извештај треба да садржи. Поред тога указује да налаз и мишљење вештака неуропсихијатра није предочен одбрани и да се на истом не може заснивати судска одлука, као ни на налазу и мишљењу судског вештака саобраћајне струке Мирослава Младеновића, који се према наводима одбране користио исказом осумњиченог ВВ приликом вештачења, на који начин бранилац у суштини оспорава доказну снагу изведених доказа и правилност утврђеног чињеничног стања у смислу члана 440. ЗКП, а која повреда не представља законом дозвољен разлог за подношење захтева за заштиту законитости у смислу цитиране одредбе члана 485. став 4. ЗКП, па се Врховни суд у оцену ових навода није упуштао.

Из наведених разлога, Врховни суд је, на основу члана 491. став 1. ЗКП, донео одлуку као у изреци ове пресуде.

Записничар-саветник
Маша Денић, с.р.

Председник већа-судија
Светлана Томић Јокић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић